

FOLK OG LAND

Sverre Aastorp,
Seldukst. 5,
0 s 1 0 5

NR. 5 — 16. ÅRGANG

LØRDAG 4. MARS 1967

LØSSALG 1 KRONE

Et annet syn på Palestinaproblemet

RALP HEWINS GJØR OSS OPPMERKSOM PÅ EN INTERESSANT BOK AV DEN NORSK-ÆTTEDE MRS. BERTHA SPAFFORD VESTER

Et supplement til anmeldelsen av general von Horns bok

Er disse palestinaflyktninger de reneste etterkommere av «Israels barn»?

De utrolige viderverdigheter som den kjente britiske publisist Ralph Hewins har vært utsatt for i Norge i forbindelse med Quislingbiografien har ført til at han også er blitt en interessert leser av FOLK OG LAND. Han gir også imellom uttrykk både for divergerende meninger og for enighet på de forskjellige områder, levende opptatt som han er både av verdensbegivenhetene og av hendelsene i Norge.

I nr. 2 av FOLK OG LAND for iår og bragte vi en omtale av den svenske FN-general von Horns bok «Fredens soldater», spesielt da av hva han hadde å berette om sin tjenestegjøring i Palestina.

Efter å ha lest denne omtale skriver Hewins slik til oss:

«Jeg viser til Deres omtale (7. januar) av general von Horns selvbiografi. Generalen er min gamle venn fra Göteborg P.O.W. exchanges under krigen, befrielsen av Norge i 1945 og FN-misjonen i Jerusalem, hvor jeg tilbragte en dag alene sammen med ham i august 1963, kort før han trakk seg tilbake.

Som De ser kom han opp i samme uforsonlighet i Palestina som britene møtte under deres mandat og som drepte grev Folke Bernadotte under hans megling (se min biografi om sistnevnte).

Helt siden jeg bestyrte Daily Mails Middle East nyhetsbyrå fra Kairo etter krigen har jeg blitt blandet opp i Palestinaproblemet, enten som journalist, som forfatter eller som turist og, jeg må si, det er meget vanskelig å være objektiv.

Det kan derfor kanskje interessere Dem, som det interesserer meg, å bli delaktig i de best informerte ord jeg har lest i løpet av de siste 25 år om den arabisk-jødiske konflikt.

De er tatt fra «Our Jerusalem» (Middle East Export Press, Libanon, 1950) av den halvt norske Mrs. Bertha Spafford Vester, hvis mor var Annie Larson fra Stavanger.

Mrs. Vester og hennes foreldre har ledet den (prestbyterianske) amerikanske koloni i Jerusalem siden 1881 i fred og i krig, og har truffet

så å si alle, arabere, jøder og kristne som har vært i forgrunnen når det gjelder Palestinaproblemet de siste tre generasjoner. Jeg traff henne siste gang i 1963 og Mrs. Vester må da ha vært omkring 80 år gammel, men var fremdeles full av energi, så jeg forsto fullt ut hva Lowell Thomas skrev i forordet til hennes vidunderlige selvbiografi: «Hun er en moderne Florence Nightingale med en mere farverik og romantisk historie — en sentral skikkelse i den bys liv som er hel- lig for tre store religioner.

De mest bemerkelsesverdige avsnitt når det gjelder jødene er på side 360—361 og når det gjelder araberne på side 365—367. Hennes enestående rulleblad i Jerusalem beviser at hun er fullstendig upartisk og hennes sosiale arbeide har også kommet medlemmer av alle de tre religioner til gode gjennom et langt liv uten frykt eller favorisering.

Det heter om jødene

(på side 360—361):

«Jeg har brukt den vanlige uttryksmåte «jødenes tilbakevenden til Palestina», men en må være klar over at ordet «tilbakevenden» tar på forskudd svaret på et viktig historisk spørsmål. Kan det med rette sies at det moderne folk som bekjenner seg til den jødiske

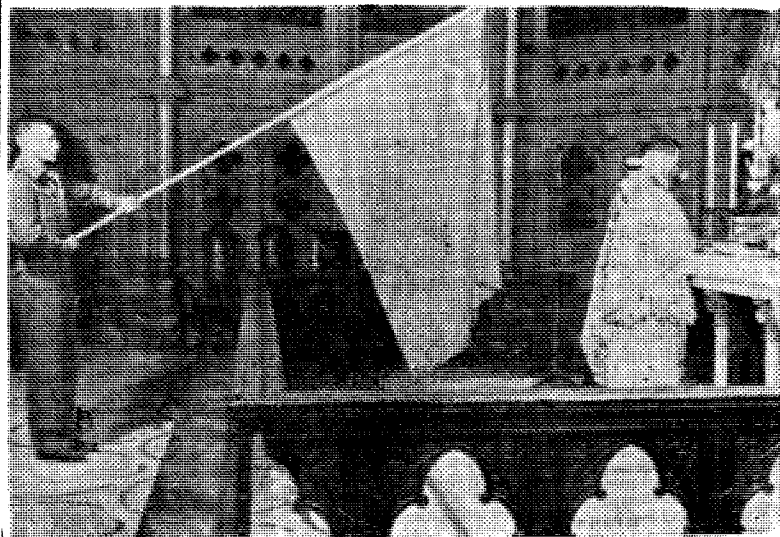
(Forts. side 2.)

Arabisk flyktning hvis forfedre har bodd i Palestina i årtusner

Fjæren som ble til fem høns

OPPTAKTEN TIL «KIRKESTRIDEN»

Tilslutt allierte malmfuru seg med de røde og trakk Sovjets blodbestenkte faner inn i Domkirken

«Da kirken reiste seg mot nazistytret» er dagens jubileumstekst. Og det er gudstjenesten i Nidaroskatedralen den 1. februar 1942 og domprost Fjellbus såkalte heroiske opptreden ved den anledning som må feires.

Det som hendte var dette: Det var tillyst at presten Blessing Dahle skulle holde høymesse, og svært mange mennesker fant den dag veien til kirken da de gjerne ville høre den kjente og avholdte misjonsprest. Og de ble ikke skuffet. Gudstjenesten ble en rik høytidsstund med en kultivert og dyp religiøs preken som grep alle, og så var der vakker sang.

Da menigheten forlot kirken så den til sin forundring at det på gata utenfor kirkegården var samlet endel mennesker ledet av en gjengkjente kommunister av begge kjønn. De var ikke akkurat kjent som kirkegjengere eller for sine kirkelige eller kristelige interesser, langt fra det. Men da menigheten var kommet ut og hadde forlatt stedet opptrådte disse folk som ledere og skulle føre folk inn i kirken. Det ble nektet da gudstjenesten var slutt. Noen av lederne forsøkte da å lage bråk, men det fikk ingen tilslutning så det var mislykket og førte til intet.

Det viste seg at Fjellbu hadde tilsagt sine folk en ekstragudstjeneste, og han holdt gudstjenesten i ro og fred for dem som uten bråk og noen som helst vanskeligheter hadde samlet seg i kirken.

Og dagen etter var Fjellbu ivrig opptatt med å beklage dypt den lille episode

han intetanende hadde foranlediget. **Det hele skyldtes en misforståelse** på grunn av et telegram som var kommet på avveie, fortalte han. (Og merkverdig nok var nok dette tilfelle). Det var så langt fra tilsiktet hans side å gjøre noe mot landets myndigheter eller fornærme okkupasjonsmakten. Han ville tvertimot arbeide for loyalitet og et godt forhold til alle. Atter og atter beklaget han dypt den misforståelse som var oppstått ved et uhell, og bedyret at slikt aldri ville gjenta seg.

Dette var Fjellbus heroisme den gang. Episoden ved kirken var nærmest en latterlig liten fjær, men smykket litt og kolportert til utlandet vokste den gigantisk som brukelig krigspropaganda. I Amerika vokste fjæren til fem høns, minst, på toppen av blodige excesser og heroiske gudsmenn. Og heimført igjen til gamlelandet i gyl-

(Forts. side 8)

En representant for dem som nu har tatt Palestina i besiddelse, terroristlederen Menachim Begin

Arne Fjellbu, «en høvding og en malmfuru» kaller MORGENBLADET ham

Et annet syn - -

(Forts. fra side 1.)

tro virkelig opprinnelig kom fra Palestina? Er jødene etnisk sett en tydelig avgrenset og homogen rase som nedstammer fra folk som en gang hadde sitt hjem der?

Her kommer vi inn på et meget innviklet spørsmål. Det er underlig at det folk som led mest under Hitlers raseteori når det gjaldt det tyske folk bruker en lignende teori for å rettferdiggjøre zionismen. På samme måte som det ikke finnes noen «ren tysk rase», så finnes det heller ingen ren jødisk rase. De folk som bekjenner seg til den jødiske tro er en blanding av mange raser som i historiens løp er blitt omvendt til jødedommen. Den opprinnelige palestina-semitiske rase er bare en av mange. Selv en flyktig undersøkelse av de fysiske og mentale kjennetegn for den moderne jøde avslører forbausende forskjeller.

Falashaen eller den negroide jøde fra Abyssinia, den arabiske jøde fra Jemen, den mongoloide jøde fra Kina og den lyshårede, blåøyede jøde fra Tyskland eller Polen er slående eksempler. Den åpenbart ikke-semitiske type som er alminnelig blant russiske jøder gjenkaller i erindringen det faktum at en asiatisk-tyrkisk-finsk stamme kjent i historien som khazarer skapte et kortvarig, men blomstrende kongedømme ved Svartehavet og, som et resultat av kontakter med vesten, ble de som folk omvendt til jødedommen i det åttende århundre. Skjønt de etterhvert ble oppslukt av det voksende slaviske russiske folk, synes dette asiatiske innslag å ha holdt seg blant Russlands jøder, som er avgjort forskjellige fra jøder med annen etnisk bakgrunn andre steder.

Å snakke om «tilbakevenden» av jøder med så mange ikke-palestinske innslag til Palestina er derfor absurd. For det første har de aldri kommet fra Palestina. Og dernest hvis deres krav på Palestina bygger på deres lojalitet overfor en religion som hadde sin opprinnelse der, så skulle alle kalvinister ha krav på ubegrenset innvandring i Sveits, alle romersk-katolske til Italia og alle episkopale (amerikanske, kinesiske eller eskimoiske) til England.

Det er sannelig underlig at liberale verden over, som så høylydt fordømmer raseteoriene, har gitt sin støtte til en rasisme mere uvirkelig enn noe som hittil er hevdet. Eller alternativet, at folk som slår til lyd for den radikale adskillelse av kirke og stat kan bifalle en ny stat bygget utelukkende på nåværende eller nedarvet lojalitet mot en spesiell tro.

De forskjelligartede idealer som har besjelet dem som har slått seg til tåls med å kalle seg for «zionister» munner i stor utstrekning ut i usikkerhet når det gjelder hva den zionistiske jøde virkelig ønsker å gjennomføre i Palestina. Det forklarer også hvorledes jøder og ikke-jøder som så på zionismen som en legitim religiøs og

kulturell bevegelse, etterhvert fant ut at de hadde kompromittert seg med en tvilsom politisk plan: innplantingen av en fremmed nasjonal enhet i et land som ikke ønsket det.

Om araberne

heter det på side 365-367: Hvem er de arabere som bebør Palestina? Hvor kommer de fra?

Det finnes mange teorier, men den viktigste kjensgjerning å holde fast ved er at det arabisktalende folk i Palestina ikke må sammenblandes hverken når det gjelder rase eller måte å leve på med de typiske arabere på den arabiske halvøya. Det er en overforenkling av historien å anta at israelittene som kom fra Egypt tilintetgjorde innbyggerne i Palestina, at alle jøder forlot Palestina da Jerusalem etter hverandre ble ødelagt i årene 70 og 135 e.Kr., og at de arabiske erobrere i det syvende århundre fortrent den befolkning de fant der.

I virkeligheten bodde etterkommerne av Abraham og Jacob som kom tilbake til Palestina etter deres utvandring til Egypt sammen med, og smeltet etterhvert sammen med, den lokale befolkning, som kalles kananiter, jebusiter, perissiter osv. Israelittene fra de historiske kongedømmene til David og Salomo og deres etterfølgere var allerede et blandingsfolk som gradvis godtok israelitisk religion. Skjønt assyrerne deporterte en stor del av folket fra det nordlige kongedømme i 720 f.Kr. og erstattet dem med fremmede, som i tidens løp overtok en form for jødisk tro og ble kjent som samaritanere, så rammet den senere deportering fra Judea som babylonerne foretok i de første år av det sjette århundre f.Kr. bare den kongelige familie, overklassen og håndverkere. Massen av jødeere forble i landet. Tilbake til dem kom eksilfolkene fra Mesopotamia under de persiske styreere fra de neste to hundreår, slik vi kan lese i Esra og Nehemias.

Bortsett fra infiltrasjonen av ikke-jøder i deler av Galilea og Transjordanien etter Aleksanders erobring av Østen og trykket fra judaiserte edomiter i første århundre før Kristus, forble befolkningen den samme helt til ødeleggelsen av Jerusalem i år 70 e.Kr. Et stort antall jøder ble drept eller døde av påkjenningen, mens andre flyktet, men hovedmassen overlevet slik at den satte iscene et stort opprør mot romerne under Bar Kochba seksti år senere. Påny omkom mange eller flyktet utenlands til jødiske kolonier annet steds. Og påny ble det tilbake et vesentlig antall, langs kystsletten og i Galilea. Ikke-jøder strømmet langsomt til for å fylle tomrummet. Denne blandede masse av jøder, samaritaner og ikke-jøder kom etterhånden under innflytelse av kristendommen, som omkring det sjette århundre dominerte landet bortsett fra en liten gruppe jøder, samaritanere og hed-

ninger som forble lojale mot deres respektive trosretninger.

Da det flyvende kavaleriet til muhamedanske arabere kom fra sydøst, oppflammet av en ny religion og en ny nasjonalisme, så ødela de ikke den eksisterende befolkning, men gjorde den til undersåtter under en ny herre. Muhamedansk styre var styret til et nytt militært aristokrati over en kristen befolkning som underkastet seg. Slik det så ofte hender i historien absorberte de undertrykkede erobrere. De tallrike innfødte palestinerne oppslukte snart ved inngifte de relativt få emigranter fra ørkenen. De enkelte barbarer fra ørkenen smeltet her som overalt ellers sammen med og godtok de slatte fienders sivilisasjon.

Men araberne etterlot seg tre store kjennemerker på de mange folk de undertrykket rundt Midelhavet: de truet dem til å godta muhamedanismen, de ga dem sitt språk og de muret dem sammen til en ny internasjonal kulturell syntese som vi kaller den arabiske sivilisasjon. Men vi må huske på at de arabiske folk i Syria, Libanon, Egypt og Palestina aldri har vært virkelige arabere, trass en tynn strøm av ørkenblod i årene på muhamedanske familier.

Betydningen av alt dette er at Palestinas arabere er arabere av navn, men ikke så meget av blod. Og akkurat som jødene krav på Palestina som deres forfedres hjem svekkes ved den kjensgjerning at så få moderne jøder virkelig er av israelitisk blod, så er palestinerne krav på andel i det moderne Palestina bygget på den grunnleggende kjensgjerning at de er etterkommere av et folk som alltid har vært der.

Faktisk er palestinaaraberne etterkommere av israelitterne (eller bedre av blandingen av israeliter og kananiter som engang fylte Palestina i enda større grad enn den moderne jøde kan gjøre krav på å nedstamme fra de fordums felles foreldre.

Det er en misforståelse av tragisk politisk betydning at den offentlige opinion verden over tror det er bare riktig at jødene «vender tilbake» til Palestina selv på bekostning av palestinaaraberne, som «vender tilbake» til en ørken de faktisk aldri kom fra.

Dette er, slutter Hewins, tror jeg, en sann og ærlig oppsummering av de historiske kjensgjerninger, en oppsummering som ikke vil glede zionismens tilhengere, men som like fullt er interessant.

**Hvorledes er det med
BLADPENGENE?
Har DE betalt?**

Også Leirfall har sitt å berette - -

Da han «fikk tak i» et «meget viktig dokument»

Det er så mange som trer frem i heltepositur nu om dagen at det ikke er så rart at både den ene og den annen føler trang til å komme frem i rampelyset. I ADRESSE-AVISEN i Trondheim finner vi således en stort oppslått artikkel om «Da Leirfall fikk tak i et meget viktig dokument», og det smaker da iallfall av fugl! Riktignok leverte han det tilbake i hui og hast uten å ha fått kopiert det, — han bare «forsøkte å få tak i en fotograf» og nu stoler han da rimeligvis på hukommelsen når han gjengir hva det sto i dette viktige dokumentet. For det var jo bare han som så det, så han må vel være kilden til ADRESSE-AVISENS artikkel?

I denne fortelles det og bekreftes det vi alle vet fra før at Terboven begynte sin kamp mot Quisling så å si fra første stund og spesielt etter at «de allierte trakk seg ut av Norge, konge og regjering forlot landet og de gjenværende norske styrker la ned våpnene», som det ganske riktig heter i artikkelen. Dermed var den militære kamp i Norge slutt, slår bladet fast, men «Til gjengjeld flammet den politiske strid opp for fullt.»

Og det var da iallfall i utkanten av denne striden Leirfall plutselig befant seg. Terboven vek ikke tilbake for noe middel til å få hasen på Quisling, fordi han var «totalt uegnet» — «som politisk leder og til å vareta tyske interesser under okkupasjonen.»(!)

På det felt måtte Terboven tydeligvis søke assistanse andre steder. Han gav SS-Sturmabführer Richert, som var sjef for Reichskommissariatets landbruksavdeling, ordre til «etterforskning vedrørende Quislings politiske fortid», heter det i bladet. Først henvendte han seg ifølge samme kilde til Quislings tidligere regjeringssjef og dengang bitre politiske motstander Hundseid, og fikk ifølge artikkelen diskriminerende opplysninger om Quisling bygget på den gamle kontrovers. Vi skal ikke komme nærmere inn på det her, men holde oss til Leirfalls andel i heltehistorien. For Leirfall ble så oppsøkt — pussig nok får en si siden Leirfall jo under stridighetene innen Bondepartiet dengang så absolutt ble henregnet som tilhenger av Quisling og av Aadahls NATIONEN. Så egentlig tjener det

ikke til ære for Leirfall på denne bakgrunn å bli oppsøkt av tyske agenter som var ute etter argumenter mot Quisling.

Leirfall var ikke hjemme, men tyskeren som skulle «utforske» Quislings politiske fortid var ikke bedre enn at han glemte igjen hele notisboken sin hjemme hos Leirfall, sies det i artikkelen! Reichert hadde ifølge notisboken (og Leirfall?) oppsøkt en rekke bønder, og det fremgikk at hensikten var å utforske deres innstilling til Quisling. Og slik forholdene var dengang da så mange måtte ta et standpunkt var det kanskje nyttig for Leirfall også å bli kjent med dette. Det er jo hyggelig å være i godt selskap.

Og dette var igrunnen det hele. Leirfall reiste bort igjen etter å ha ekspedert notisboken i posten til tyskerne — uten å kopiere den. Og dog likevel nok til å få god presse under helterenessansen femogtyve år etterpå!

STYMPEREN HJELPER STAKKAREN

Israel har som kjent basert hele sin eksistens på understøttelse, fra jøder som på det vis skaffer seg avlad for ikke å ville reise «tilbake» til Palestina, på erstatning fra Vest-Tyskland og på direkte utviklingshjelp fra Vest-Tyskland og andre. Desto mere forbausende er det å høre at utenriksminister Eban berette for nasjonalforsamlingen at året 1966 hadde bragt rekord i omfanget av den israelske utviklingshjelp. Det var blitt ydet slik hjelp til 60 stater i Afrika, Asia og Latinamerika. Til sammenligning kan nevnes at Israel samme år selv fikk utviklingshjelp fra Tyskland på 300 millioner kroner. En kan vel anta at Israel venter seg en viss avkastning av sin utviklingshjelp — i motsetning til hva Tyskland kan gjøre regning med.

«KJENSGJERNINGER»

I artikkelen i forrige nummer av Olaf Holm under ovenstående tittel var det innløpet en feil i avsnitt IV, hvor fordelingen av vippe-mandatene (de siste 20 mandater) var gjengitt. Som man vil forstå manglet mandat-tallet for Senterpartiet. Den riktige fordeling skal være: A 5 - H 1 - V 5 - Sp. 3 - Kr.f. 6 og S.f. 0.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Høye Nord, Frihets Hjem

Dagbladet onsdag: «Hewins Quisling-bok som gave til folkebibliotek». En mann i Kvefjord har gitt to eksemplarer av den norske utgave til folkeboksamlingen i bygden, og annonsert i «Harstad Tidende» at de er til utlån. Formannen i styret for folkeboksamlingen forteller at bokgaven er lagt til side inntil styret får sett på saken. Rett så, senk bøkene ned i kjellermørket, sleng dem opp på mørkeloftet.

Dagbladet torsdag: «Sterk reaksjon mot den usmakelige «bok-gaven»». Nå er en herre med bibliotekdirektørs grad hisset til dåd. «Jeg har aldri opplevd maken til fremgangsmåte.» Men herren tar seg litt inn og bekjenner seg til fri meningsytring. En herre med grad som sjef for Sentralbiblioteket i Nord-Norge er hissigere: «Den eneste måten vi kan bekjempe den tendens som Torheim (bokgiveren) og hans meningsfeller nå legger for dagen er isfront og la boka bli liggende urørt på bibliotekene. Det er et svar som selv nazister må forstå», sier Bjarne Berg-Larssen til slutt. Dette er klar og forståelig tale. Men om nå en sökende sjel kom til biblioteket og i åndsfrihetens hellige navn ba om å få låne boken?

Dagbladet fredag: «Tromsø bibliotek skaffet seg selv Hewins Quisling-bok». Det er sjefsbibliotekaren som uttaler dette, for noen gruelige gradbetegnelser innen den etaten, og legger til: «Det virker litt provokatorisk når giveren rykker inn en annonse for å fortelle at boka er å finne i samlingen». Det er å bemerke at Tromsø stad er i markedet etter universitetet, det gjelder å være lekker til alle sider.

Lørdag: Intet nytt fra Nordfronten. Men hva med «Harstad Tidende»? Bladets forhold bør påtales av en avis som tar inn annonse for at en bok påtalemyndighetene har inndratt fra omsetning her i landet, er å få i svensk utgave, en handling en norsk jurist har betegnet som straffbar.

Komikkens kappe begynner å falle over nordmannens forhold til denne boken. Hewins er brite, bare dette betyr meget for en sann og ekte nordmann. Han tilhører ikke den nazistiske dyreart, dette betyr alt for den gode nordmann. Men briten har mange usympatiske egenskaper, han kan av og til virkelig handle som en gentleman. Og denne Hewins er blitt vårt kors og vårt dyr i åpenbaringen. Her overanstrenger pressen og Kringkastingen seg selv og hele nasjonen med minner, i skrivende stund er det Hans kirke på jord som minnes sin kamp. Om tyve år kan vi vente minneprogrammet om Bibliotekarenes isfront.

A.D.

Hykleriets epoke

Forleden var det T. V.-program om «kirkens kamp» under okkupasjonen. Noen geistlige ble intervjuet, men det var ikke råd å bli overbevist om at «kampen» var nødvendig. Det er da også utenkelig at Quisling, med sin religiøse legning og moralske standard, ville hindre noen i å forkynne Guds ord eller at han hadde til hensikt å føre det norske folk inn på «ugudelige veier». Nei, demonstrantene hadde utvilsomt helt andre beveggrunner da de la ned sine embeder.

Deres holdning til makthaverne etter okkupasjonen er fullgodt bevis for det. Meg bekjent protesterte nesten ingen av dem da regjering og storting satte iverk en lang rekke drap i forbindelse med «retts»-oppgjøret. Da fant de ingen grunn til å protestere ved å nedlegge sine embeder tiltross for at henrettelsene endog antok temmelig bestialske former.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

Er det flere krigsinvalid som trenger hjelp?

Hjelpeorganisasjonen vil med dette sende en hjertelig takk til alle de av bladets lesere som har gitt oss bidrag før og etter jul. Bidragene setter oss i stand til å drive vårt hjelpearbeid for krigsskadede frontkjempere og falnes etterlatte. Hjelpen kommer vel med og takknemligheten over den solidaritet og samfølelse som vises er stor.

Vår organisasjon har vært i stand til å formidle regelmessig hjelp til alle de alvorlig og hardt skadede frontkjempere og de enker etter falne som har søkt om hjelp. Vi er imidlertid redde for at ikke alle krigsinvalid frontkjempere kjenner til at vi eksisterer og kan hjelpe dem. Vi ber derfor om at hver enkelt leser av bladet på sitt hjemsted i bygd eller by tenker nøye etter om det ikke skulle være en krigsinvalid frontkjemper som er uten kontakt med oss. Finnes en slik ber vi om at det helst tas personlig kontakt med vedkommende og at han blir gjort oppmerksom på at hjelp kan bli ytet. Vår adresse er Hjelpeorganisasjonen for krigsskadede frontkjempere, Postboks 1047, Vika, Oslo 1.

Med hilsen
Eivind Saxlund

Og det måtte de ha godt kjennskap til.

I Verdens Gang sto det således, i sin tid, en beretning om en mer enn alminnelig rå tildragelse ved henrettelsen av Quisling. Dansken Aage Seidenfaden skulle komme til Oslo for å overvære avlivingen av Quisling. Men han ble forsinket og politimester Welhaven som hadde ledelsen av eksekusjonen utsatte henrettelsen i 2 timer — fra kl. 12 til kl. 2 natt, for at Seidenfaden skulle få se på. Seidenfaden beretter selv at henrettelsen ikke gjorde noe særlig inntrykk på ham. «Bagefter kjørte vi ned på Oslo politikkammer og skulde have en hjertestyrkning». Det må vel bety at de satt der og drakk brennevin! Jeg overlater til leserne å bedømme slike folks indre habitus.

Efter at en lang rekke nordmenn var drept, kom vi imidlertid frem til 1948 da myndighetene gjorde seg i stand til å avlive minister Skancke. Da syntes samvittigheten å våkne hos noen av presteskapet, men slettes ikke hos alle. Det ble laget i stand en «benådningsliste» som dog ikke alle prester skrev under på. Biskop Fjell-

Hvem reddet Reichskommissar Terboven?

Idag er det vel stort sett enighet om at Reichskommissar Terboven ikke var noen god mann i Norge. Da den forhv. bankfunksjonær — etter senkningen av «Blücher» med de tyske norgeseksperter — i all hast ble utnevnt til Reichskommissar, fordi han hadde gjort effektivt arbeid som agitator og organisator blant arbeidermassene i Ruhr, fikk en samvittighetsløs, maktsykk og grisk oppkomling den høyeste makt i Norge.

Han hadde intet kjennskap til norske forhold eller nordmennene. De var for ham bare et engelsk kolonifolk, som hadde ligget under Danmark og Sverige i århundrer, og som han foraktet inderlig. Han blåste i der Führers strenge påbud til alle tyskere om å behandle det germanske norske folk human og med forståelse, slik at de kom i et godt forhold til Tyskland. Så snart Terboven våget seg til, måtte han vise sin makt hensynsløst og brutalt for å sette skrekk i kolonifolket, og hans selvfølelse og maktsykke vokste.

Mange tyskere var forferdet, men sto helt maktesløse, og prøvde istedet i stillhet å gjøre det beste de kunne for nordmennene i den stilling de måtte ha. Himmeler var en av de første som så at utnevnelsen av Terboven til Norge var et stort misgrep og forlangte ham fjernet. Göring sluttet seg ivrig til det, og de fikk etterhvert stort og mektig følge med så alvorlige klager både fra militære og sivile, at ved årsskiftet 1941-42 måtte Goebbels kapitulere og prisgi sin protégé.

Hitler bestemte at Terboven skulle kalles tilbake og Reichskommissariatet i Norge nedlegges. Alle kommissariats avdelinger i landet fikk ordre om å pakke sam-

bu uttalte i den anledning at han hadde ført en indre sjelekamp i 2 år og var nu kommet frem til at dødsstraff var for ukristelig. Hva skal man si om at en biskop trenger 2 år for å bli overbevist om at det å drepe folk er ukristelig, og det endog i fredstid?

Som protest mot massehenrettelsene etter okkupasjonen burde vel bisper og prester nedlagt sine embeder, men vi hørte intet om det da. Sett i lys av dette må man vel ha all grunn til å betegne det som hykleri når de påberoppe seg samvittighetsnød som grunn for embedsnedleggelse under okkupasjonen.

Knut Sollid

men og holde seg klar til hjemreise straks. Og de gjorde det.

Slik sto sakene den 1. feb. 1942 da Terboven arrangerte riksakten på Akershus og måtte overdra administrasjonen i landet til nordmennene. Både nordmenn og ikke minst tyskerne følte seg lettet over at landet endelig skulle bli kvitt den mare Terboven var.

Men han tenkte slett ikke å oppgi sin maktstilling og ønsketilværelse i Norge uten kamp. Han var desperat, men listig og hensynsløs, og da han ikke kunne få noen hjelp fra tysk hold måtte han satse på norsk hjelp. Og det syntes seg at han iallfall forsto nordmennene så godt at han visste hva enkelte lot seg bruke til.

Han fikk den norske hjelp han ønsket og trengte slik at Hitler kalte tilbake utvisningsordren. Dienststellen landet rundt fikk ordre om å pakke ut igjen, og Terboven fikk fortsette som Reichskommissar og være den vonde ånd i Norge. Og det var hverken tyskere eller Nasjonal samling som reddet ham og hjalp ham til å bli her. Det var gode nordmenn.

Hvem var det? X.

Fra Østfold

Det var et lite oppbyggelig innslag i N.R.K. Heradstveit serverte for oss søndag kveld med alle de gamle biskopene stilt tilskue. Det var vondt å se en gammel Herrens tjener bli vist frem i den tilstand da de snart skal stå for den evige dommer, som dømmer rettferdig. Det tjener TV til liten ros at hetsen skal holdes vedlike når mange ting går i en annen lei. Hyggelig var det dog å se at så mange av den unge garde marsjerte frem og den folkemengde som deltok i oppmarsjen for å verge landet der så mange sviktet.

Det er ikke rart at TV-seerne er lei av alt dette juggedet som trekker en hel nasjon ned i hat og ondskap. TV-programmene er til forargelse for så mange og er ikke verdt de pengene som spanderes på dem. Seer

A/S FOLK OG LAND

I generalforsamling i A/S Folk og Land fredag 24. feb. godkjentes regnskapet for 1966.

De uttredende styremedlemmer gjenvalgtes.

I et etterfølgende styremøte gjenvalgtes kaptein Olaf Holm til formann og Odd Isachsen til nestformann.

Krigføeringsproblemet 1940–1945

En redegjørelse bygget på kjensgjerninger og solide kilder av avdøde major og byråsjef i Forsvarsdepartementet Finn Kjelstrup

14.

Uavhengig av dr. jur. Schiedermair har prof. dr. W. Hubatsch¹⁾, Göttingen, på foranledning av gen.ob. von Falkenhorst avgitt tilsvarende uttalelse m. h. t. det folkerettslige syn på kapitulasjonen 10. juni 1940 som krigsopphør. Professoren uttaler seg på grunnlag av den i 1940 gjeldende folkerettslige oppfatning. De bestemmelser som lå til grunn for denne oppfatning har som bekjent ikke senere vært gjenstand for forandringer ved internasjonal overenskomst, og må således fremdeles være avgjørende for bedømmelsen, nå så vel som i okkupasjonstiden. Hr. Hubatsch opplyser at folkerettspertens ved Göttingen universitet, prof. dr. Erler, er av samme oppfatning som ham.

1) Forfatter av boken «Die deutsche Besetzung von Dänemark und Norwegen 1940», anmeldt i Norge som den beste om temaet.

Okkupantens forhold i Norge var i samsvar med de foran refererte synsmåter, jfr. Bjørn Vardaas «Grunnlovsbrudd og Rettsoppgjør» s. 34–35, hvor det er anført:

1. «Okkupanten innkalte Stortinget 13. juni 1940 som landets øverste konstitusjonelle organ og erkjente derved Norges selvstendighet.

Det foregikk gjennom Administrasjonsrådet.

2. Friga de norske krigsfanger og mot æresord, officerer, da krigen ble avsluttet i juni 1940.

3. Tillot i juni 1940 de i Sverige internerte norske tropper å komme tilbake. Okkupanten ga derved et utvetydig bevis for at han også overfor Sverige erkjente Norges nøytralitet gjenopprettet, og at Sverige på sin side ikke betraktet det okkuperte Norge som værende i krigstilstand med okkupanten.

4. Unnløst å ta 800 000 tonn norsk tonnasje som prise, hva okkupanten ville hatt rett til dersom krigstilstanden hadde vedvart.

5. Sluttet traktater med Norge som suveren og nøytral stat, jevnbyrdig med andre frie stater, som Italia, Spania osv. Således to postkonvensjoner, den ene våren 1942 med Tyskland, den annen høsten 1942 med en rekk europeiske stater (en europeisk postkonvensjon).

Sommeren 1943 ble det dannet en presseunion mellom en rekke europeiske stater. I den kunne bare selvstendige og frie stater opptas som *kollektive medlemmer*. Flere stater som var okkupert søkte om opptagelse, men fikk avslag. Således både Frankrike og Holland, derimot ble Norge opptatt. Under drøftelsene ble det henvisning til at Norge hadde uttrykkelig løfte om at okkupanten ville trekke seg tilbake fra landet etter krigen, uten at spørsmålet om grenseregulering ville melde seg her som med de to nevnte land. Det var altså å anse som en selvstendig stat med en av krigen forskyldt begrenset utenrikspolitisk uavhengighet.

6. Anerkjente det norske okkupasjonsstyret som styre for et selvstendig Norge, og gjentok sin erklæring om å ville oppgi okkupasjonen når krigens opphør gjorde det mulig, og hevde den bare så langt og så lenge, som de militære interesser gjorde det nødvendig.

Det norske folk i alminnelighet, bønder, arbeidere og store kretser av forretningsfolk, trodde i tilslutning til sentralmyndighetene at landet var kommet tilbake til sin tidligere nøytralitet og selv sto utenfor kampen mellom stormaktene.

I et okkupert land bestemmer okkupanten rettsordningen *enten* etter folkerett *eller* sine militære nødvendigheter. Fiendtligheter er opphørt. Forbrytelser av «franktirører» er ikke krigshandlinger.

Den norske regjering i London som sto under kontroll av den ene krigførende part, egget det norske folk til franktirørshandlinger og drev derved det norske styre til særlige innrømmelser overfor okkupanten, for å redde Norge fra å bli et protektorat.»

Med hensyn til oppfatningen på **norsk** side henvises til folkerettspertens Holthes tidligere refererte anførs-

ler i Dagsposten for 6. aug. 1940. Tilsvarende syn på saken er gjort gjeldende av regjeringsadvokat Kr. Johansen i erklæring av 14. juni 1940 til Norges Industriforbund, hvori anførtes at det ikke besto krigstilstand mellom Norge og Tyskland.

Dette er ytterligere bekreftet av vår største juridiske autoritet, prof. Skeie, som herom har anført bl. a.:

«I folkerettslig forstand var krigen avsluttet i og med kapitulasjonen. Om Quisling forgieves forsøkte å oppnå en preliminær fredsslutning med Tyskland, forandrer det ingen ting i denne folkerettslige tilstand.»

De her nevnte kategoriske uttalelser fra folkerettseksperter skulle ikke gi rom for tvil. De er også støttet av tysk rettsinstans som har hatt denne side av saken til særbehandling. **Overpriseretten** i Hamburg omgjorde således i 1941 en priserettsdom vedrørende beslaglegging av norske fartøyer (som var dirigert av eskilregjeringen) under henvisning til at krigstilstanden i forholdet til Norge var endt, og fremholdt i denne forbindelse at det kun var den formelle fredsslutning som gjensto.

Forandring i denne fredstilstand de facto ved gjenopptagelse av statlig krigføring forutsetter nytt rettsgrunnlag — som i dette tilfelle ikke har foreligget. — Statlig militær aksjon fra norsk side ville vært brudd på kapitulasjonsavtalen (og således av Haagerkonvensjonen) (Forts. side 8)

Biopsending av norske officerer.

" Den norske Regjering har meddelt som sin oppfatning, at i Sverige internert norsk uløst og utskrevet befall og soldater bør nytte hvet. (anledningen) til å komme tilbake til Norge når interneringen blir hevet. " Det fastslåtte befall stilles også fritt, men dette spørsmål nå oss i forbindelse med de betingelser som måtte bli stillet av de tyske myndigheter. " Militærattachéen vil være takknemlig for at ovenstående kan bli meddelt de norske internerte. " Arbøddigst " w/ C. Strugstad

261. Passidentitetskort m.m. For den som ikke ønska återvända till Norge.

a) Filipstad. Hänvändelse till arbetsförmedlingen (Vermorantz). Fotografering på bokostnad av Kgl. Norsk Legasjon utföres av Fru Thyra Petersén.

b) Hällefors. Hänvändelse till arbetsförmedlingen (Förstendare Jansson) den 19/7. Två passfotos medföres.

c) Rosengård och Mora. Meddelanden lämnas senare.

Tage Lundberg
Major.

Da Norge avsluttet krigen med kapitulasjonsavtalen var Sverige ikke lenger folkerettslig forpliktet til å holde soldatene fra 1. divisjon, som hadde gått over svenskegrensen, internert. De ble sendt tilbake til det tyske okkuperte Norge. Overfor bringer vi et utdrag av transportordren fra den svenske interneringsstaben i Filipstad. Legg merke til at den norske Londonregjering har erklært seg enig i at soldatene bør sendes tilbake. Ordren er datert 7. juli 1940

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armenieren Jerwand Dshanian.

STOR FEST I LANDSBYENS KLUBBLOKALE

Vårt kompani hadde allerede fullført det første tre kilometer lange veistykke etter tyskernes plan. Likeså holdt de sivile i landsbyen på å gjøre ferdig veiarbeidet for landsbyen. Da lurte jeg på om ikke tyskerne i den anledning ville arrangere en underholdningsaften. Jeg gikk straks igang med å undervise noen kammerater i dansetrin og bevegelser, slik at denne dansen kunne utfolde seg langt mer rikholdig og effektfull enn tidligere. Det lot til at den tyske overkommando hadde forberedt seg ganske bra til denne festdagen, så å si hele landsbyen var på bena. Det store klubblokale i landsbyen hadde noe av feststemning over seg. Det samme billede av Hitler, som våre voktere hadde tatt med seg fra Kertsj, hadde de nå hengt på veggen rett over inngangen og pyntet rammen med blomster.

Da vi dukket opp var det ganske folksomt i lokalet. Landsbyen hadde neppe noen gang opplevd en slik feststemning blant så mange folkeraser som nå. Foruten de tyske og rumenske militære, hadde tyskerne invitert både oss armenske krigsfanger og også den russiske og krimtatariske befolkning hjemmehørende i landsbyen. Også inne i festsalen var det stillet opp blomsterarrangementer og bilder, og folk smilte og var glade som om de fullstendig hadde glemt hva krig var. På Krim hersket der fred i denne stund, krigsteatret var i dette øyeblikk langt utenfor Kertsjhalvøen. Denne gang var Kubankosakkene hjemland den utsatte krigs-

skueplass. Fredelig virket også dagliglivet i den lille landsbyen selv om både tyske og rumenske militære holdt til der.

Tyskerne hadde lagt opp et temmelig langt og nokså variert underholdningsprogram. Et tysk militærorkester spilte under pausene festlige melodier av Johan Strauss og Mozart, til og med av Johan Sebastian Bach, forinnen flere nasjonale amatørkunstnere endelig ble sluppet opp på scenen. Den tyske jaktentusiastien opptrådte til vår forbauselse som en ganske habil konferansier under underholdningen. Han presenterte hver av de opptredende på en morsom måte, og henvendte seg til publikum både på tysk og et slags gebrokkent russisk, slik at det vakte jubel blant alle de tilstedeværende. Særlig vakte hans egenartede russisk munterheten hos de tilstedeværende. Et par av tyskerne viste seg som dyktige opplesere av Goethe og Schiller, og noen av dem trakterte trekkspill med stor ferdighet. En rumener fremførte noen folkemelodier på et eiendommelig instrument som minnet om fløyte, skjønt det vel nærmest var en slags munnharmonika. Alle de opptredende fikk stormende applaus for sine prestasjoner. Noen krimtatariske og russiske unge piker ga til beste noen av sine folkesanger og danset folkedanser under like stor applaus. Heller ikke våre armenske krigskammerater var utenfor programmet. De sang, spilte og danset med sydlandsk temperament, og det begeistrede publikum klappet voldsomt.

Men kveldens største opplevelse ble allikevel «Haredansen», som jeg utførte med assistanse av andre armenske kamerater. Det var tydelig at folk hadde hørt om denne «Haredansen» og var spent på å få vite om den skulle oppføres. De kom opp bak kulissene for å forhøre seg. Endelig kom da turen til oss som skulle fremføre denne besynderlige koreografiske efterligning av harens hopp og sprett. Applausen brøt løs allerede da vi dukket frem på fonden av scenen. De klappet uavbrutt til takten av vår jaktscene, som såvidt nøyaktig efterlignet scenen vi hadde vært vitne til ute på jaktfeltet sammen med tyskerne. Samtidig oppholdt vårt sangkor seg bak kulissene og dannet en bakgrunn for hele vår opptreden. Imens beve-

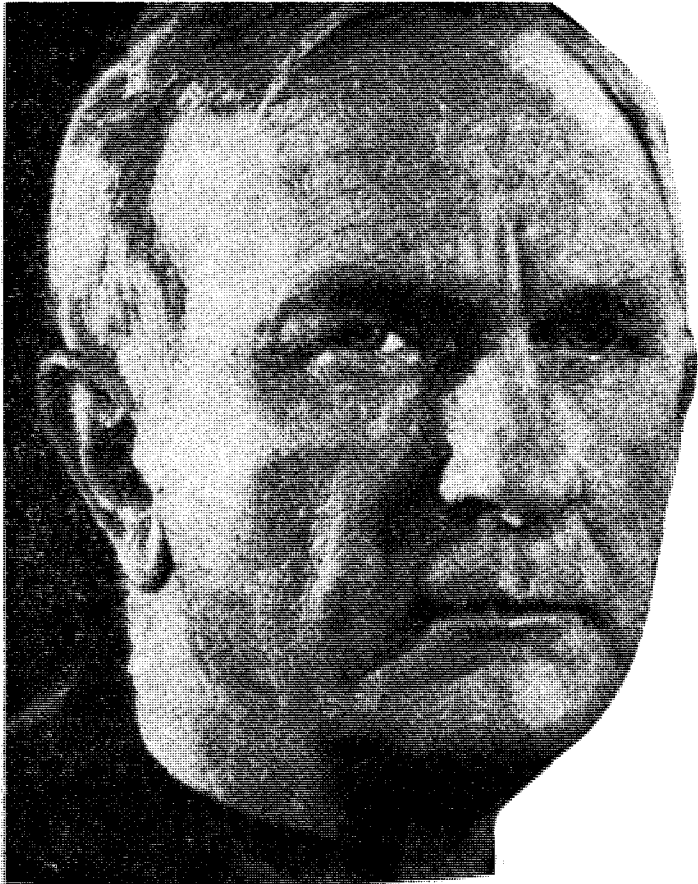
(Forts. side 7)

RELATOR:

Små kulturportretter post mortem

IX

KARL HOLTER

Karl Holter som Hans Benningstad i filmen «Gullfjeller». (1941)

Da Hulda Garborg startet Det norske Teatret i 1913 besto hennes personale av teaterlystne bondejenter og bondegutter fra Spellag rundt omkring i landet, noen få profesjonelle skuespillere og — Karl Holter. Den siste tilhørte ingen av de to førstnevnte kategorier. Han var Kristianiagutt fra beste vestkant og egentlig kunstmaler. Det var ikke bare teatret som dro ham, men kanskje langt mere følelsen av at her kunne han få være med på å løse en nasjonal oppgave. Som så mange andre så han på Det norske Teatret som en nødvendig motvekt mot hovedstadens øvrige scener der dengang som nå alt i ett importerte teaterstykker fra det store utland. En suksess i London og Paris betød noe langt mere for vår hjemlige teatersjef enn den utakknem-

ligere oppgaven å hjelpe frem levedyktig norsk dramatik. Vel. Holters store drøm ble bare delvis innfridd. Ser man på Det norske Teatrets repertoire gjennom årene så er det forholdsvis langt mellom drammene, dvs. stykker av norske forfattere, om enn disse dog var langt flere enn ved de øvrige teatre.

Vi har i en tidligere artikkel nevnt at de første årene var teatrets forestillinger sterkt dillefantisk preget, og noe annet var vel neppe heller å vente med det høyst uensartede skuespillerensemble. En annen omstendighet som bidro til å trekke nivået ned var teatrets kummerlige sceneforhold. Scenen i teatersalen i Bøndernes Hus var bygget med amatørkomedie for øye — den holdt ikke selv den mest beskjedne profesjonelle standard. Følgen ble da også at den lille trange scenen og de mangelfulle tekniske hjelpemidler bidro til i høy grad å fremheve og understreke dillefantieriet — mens normale sceneforhold og førsteklasses teknisk utstyr i noen grad ville ha dempet ned det klossene og altfor sterke spillet. Hvilken enorm forskjell dette betyr fikk vi et slående bevis for de par år Det norske Teatret holdt til i Centralteatret før krigen. Det var som om forestillingene plut-

selig fikk en ganske annen profesjonell sveis over seg.

Nå er det naturligvis så at gode skuespillere, virkelige kunstnere, kan skape illusjon og stemning nær sagt under alle slags forhold, ja selv fra en låvebro, og det var derfor de ekte, naturlige talentene, etterhånden hjulpet av erfarne instruktører, skilte seg ut. Begynnersykdommene kom omsider på avstand.

En av dem publikum og presse snart la merke til for alvor var Karl Holter. Hans høye, mandige skikkelse, klangfulle organ og artistiske innlevelse i de roller han spilte bragte ham frem i forreste rekke. Holter kom til å bety meget for Det norske Teatret og ved teatrets 50-årsjubileum i 1963 hadde man ikke gjort noe forsøk på å forringe hans innsats — i sterk motsetning til Nationalteatret hvis jubileumsbokforfatter gjorde det mesterstykke ikke med et ord å nevne teatrets fortjente, elskelige sjef i de vanskelige og opprivende krigsårene. Det vanlige ynkelige pjalteri.

Det er et imponerende antall sceneskikkelser Holter har skapt i årenes løp. Den første som bidro til at man festet oppmerksomheten ved ham var Julius i Oskar Braatens «Ungen». Det var så tidlig som i 1914.

Allerede året etter ble den unge Holter utpekt til å lede teatrets store Norgesturné, som vesentlig skulle besøke Nordland og Finmark. Det gikk ikke så bra, og i Tromsø satt man fast uten et rødt øre. Nå ja, teatrets ledelse i Oslo løste skuespillerne ut der de satt som «pant» på hotellet, noe som ikke var så lett som det høres ut til.

I perioden 15—16 ble et par norske stykker gjenstand for en viss interesse. I Olav Hoprekstads «Ingemar Kvist» spilte Holter og Liv Hektoen det unge elskerpåret. Et annet skuespill gjorde imidlertid mere av seg. Det var «Varg i veum», et blodig sagadrama av Ivar Mortenson-Egnund. Her var det fullt opp av trolldom som endte med brodermord. Det var vikingen Sigmund (Holter) som den sleske seidkvinnen hadde kastet trolldom på så han drepte sin milde bror Helge (Henrik Børseth). Kritikken var meget blandet. Sigurd Bødtker og Einar Skavland var begge rosende i sine anmeldelser, mens Helge

(Forts. side 6)

Wollwebers kommunistiske terror- og sabotasjeorganisasjon

Et av hovedstøttepunktene under verdenskrigen var Oslo, sier Heydrich i en rapport

Under en sabotasjeeksplosjon på Festningskaia i Bergen 20. april 1944 ble 99 nordmenn drept og 5 000 såret. 135 bygninger ble totalskadet, bl. a. ble Håkonshallen sterkt skadet

En har som kjent ikke kunnet bringe sikkert på det rene årsaken til eksplosjonsulykken i Filipstad under okkupasjonen, den som kostet så mange norske mennesker livet. Alt synes dog å tale for at den skjendige og hensynsløse krigsforbrytelse ble begått av de kommunistiske såkalte «T-grupper» som var organisert over hele Europa og som drev organiserte terroraksjoner. Det samme gjorde eksplosjonskatastrofen i Bergen.

T-grupper og T-avdelinger er like gamle som den hemmelige sovjetiske etterretningstjeneste selv. Da den berømte «tsjeka», etterfølgeren av den tsaristiske «ochrana», ble opprettet i 1921, lot sovjetmyndighetene, som arbeidet for verdensrevolusjonen, også opprette utenlandsavdelinger av den hemmelige tjeneste. Disse avdelinger vervet agenter over alt og stilte også opp sabotasje- og terrorgrupper i de «kapitalistiske land». Deres skaper var Leo Trotsky, som egentlig het Bronstein. I 1929 ble han fordrevet av Stalin og oppholdt seg som kjent en tid i Norge med Arbeider-

partiregjerings tillatelse. Da hans politiske virksomhet rettet mot makthaverne i Sovjetsamveldet, ble for omsegripende, måtte den norske regjering imidlertid kvitte seg med ham. Han ble så videre sendt til Mexico under oppsyn av den senere minister Jonas Lie, og ble i 1940 myrdet av en av agentene i det terrorapparat han selv hadde skapt.

Den mest kjente og sett med kommunistøyne resultatrike representant for dette terrorarbeide i Tyskland — og vel også utenfor Tyskland — var Ernst Wollweber, som senere ble minister i den tyske sovjetsonen, men som ble fjernet igjen av Ulbricht som så en konkurrent i ham. Og som naturlig nok også fryktet ham. Og det hadde han sannelig god grunn til. Wollweber, den tidligere leder av terrorapparatet, hadde en meget beveget fortid full av brutale handlinger og han syntes ikke å kjenne frykt.

Da alle de prominente kommunistledere i Tyskland stakk av våren 1933 på falske pass som de hadde skaffet seg i god tid i forveien, gav

(Forts. side 7)

Hus i Munkedamsveien etter sabotasjeeksplosjonen i Filipstad 19. desember 1943. 38 nordmenn ble drept og vel 200 såret

Som Kriegsberichter på østfronten

Små kulturportretter -

(Forts. fra side 5.)

Krog gjorde grundig narr av det hele.

I Jeppe **Aakjærs** «Når bønder elsker» fikk Holter ros som gårdsgutten Anton.

Teatret kom nå opp i en krise. Sesongen 1916—17 var preget av både kunstnerisk og økonomisk kaos, og resultatet var at de beste skuespillerne sa takk for seg. Holter dro til Stavanger og ble ansatt ved teatret der.

I 1922 ble Ingjald **Haaland** sjef for Det norske Teatret, og det lyktes ham å få tilbake de fleste av de skuespillere som var brutt ut, bl.a. ekteparet Betzy og Karl Holter.

Sesongens store begivenhet var oppførelsen av **Øhlenschlägers** «Haakon Jarl», der Holter ruvet i titelrollen. Forestillingen ellers var meget ujevn. Det en forøvrig festet seg mest ved var at Henrik **Rytter** i sin oversettelse til nynorsk hadde tillatt seg en rekke ødeleggende forandringer i teksten.

I 2 år var Holter så ansatt ved Trondhjems Teater. Her noterer vi at han gjorde lykke som en imponerende Tordenskjold. Da panserkrysseren «Tordenskjold» la til i Trondhjems havn, så var det ikke annet enn rimelig at sjøhelten selv i full uniform avla et besøk ombord.

I 1926 kom Holter tilbake til Det norske Teatret, og her ble han betrodd en oppgave som fylte ham helt: han skulle sette i scene **Shakespeares** «Otello» og selv spille hovedrollen. Og ikke nok med det, han tegnet utkast til såvel kostymer som dekorasjoner. Det ble en stor personlig seier for ham. Ellers bød nok forestillingen på endel ujevnheter. Ingjald Haaland spilte Jago og var ifølge kritikken «en kavnorsk skurk».

Finne **Runar Schildts** «Den store rollen» ble ypperlig iscenesatt av Johan **Hauge**, også her med Holter og Haaland i hovedrollene.

Eystein **Solheims** «Arven» var en høyst tradisjonell folkekomedie som ble reddet fra fiasko av Holter, der laget en saftig type av en gråsteinsmurer. Den eneste «kondisjonerte» i den opprinnelige skuespillerstaben ydet her ifølge teaterhistorikerne noe av sitt aller beste.

Den samme Solheim hadde noen år senere en ny folkekomedie som het «Langreis-Jan» med Holter i titelrollen. Det ble ingen laurbær på det stykket.

Bedre gikk det med Johan **Bojers** «Troens makt», også her med Holter i hovedrollen. Noe henimot suksess oppnådde Peter **Egges** «Jakob og Kristoffer» med Holter og

Einar **Tveito** i hovedrollene. I 1931 spilte Holter med beskt humør en fallert direktør i svensken Erik **Lindorms** «Krakk».

Leonhard **Franks** «Karl og Anna» med Holter og Tordis **Maurstad** i hovedrollene var en betydelig forestilling. Agnes **Mowinkel** hadde satt i scene.

Nå fulgte de to årene da Det norske Teatret henla sin virksomhet til Centralteatrets scene og denne korte perioden ble den mest betydningsfulle i teatrets førkrigs-historie. Den store altoverskyggende begivenhet var «Ishavsfolk» av Lars **Hansen** og Karl Holter. Det ble en fremragende forestilling, og selv de som satt med meget blandede erindringer fra teatrets første år og derfor aldri regnet med det, ga seg blankt over. Uforglemmelig var Holter som «Beitsaren», den barske ishavsskipper. Det hadde selvsagt vært et mere enn vågelig eksperiment å starte et landsmålsteater i hovedstaden, hvor publikum sto fremmed og lite synpatisk innstillet overfor språket. Nesten alltid var det ytterst glisne benkerader ved forestillingene. Nå opplevet man det utrolige: en lang rekke fulle hus. Senere ble stykket spilt på turne helt opp til Tromsø. Denne gang ble det ikke nødvendig noe sted å «løse ut» skuespillerne slik tilfellet hadde vært ved Holters første turne. Overalt var tilstrømningen overveldende og begeistringen stor.

En annen forestilling som vakte betydelig interesse var Peter **Freuchens** «Eskimo», glimrende iscenesatt av Holter.

Bare to år fikk Det norske Teatret holde til i Centralteatret. Da leiekontrakten ikke ble fornyet var det ikke annet å gjøre enn å flytte tilbake til den ynkelige scenen i Bøndernes hus. Men nå sto teatret langt sterkere i publikums bevissthet enn tidligere, og vi tar neppe for sterkt i når vi sier at Karl Holter mere enn noen annen hadde bidratt til det. Bygutten, vestkantgutten, sto som en av de aller fremste representanter for landsmålet.

Vi har all respekt for den nasjonale tanke som ligger bak målbevegelsen, men allikevel må vi beklage den forferdelige språkforvirring som er blitt følgen. Ustanselig støter en idag på ord som kan lede til misforståelser. Innsendere i vår hjemlige storavis gir en stadig vekk inntrykk av at den statlige Kringkasting er et rede av kryptokommunister. Derfor kan det virke noe forbausede at programmene nesten

hver uke gir plass for «Høyrespel». Vårt s.k. konservative parti ser etter dette faktisk ut til å være gullgutten der i gården. I dagsnyhetene fra samme massepåvirkningsmedium får vi høre at så og så uhorvelig mange tonn kål er ankommet til landet. Bevares vel for en nasjon av kålspisere vi må være. Kålstuing øyensynlig både morgen, middag og aften. Og borte på hjørnet så vi nylig en plakat med «Fløytesal». Ganske flott å reservere en egen sal for fløytespillere.

Men spøk til side. For å vende tilbake til vår venn Karl så skjedde det nå noe som snudde opp-ned på hans kunstnerbane.

Tre av Nordens ledende forlag var gått sammen om en stor romankonkurranse, og da premiene var betydelige var det rimelig at spenningen innen litterære kretser var på kokepunktet. Men ingen av de profesjonelle penneknekter høstet laurbærene. Æresprisen gikk til Karl Holter for hans mesterlige roman «Skinnbrevet». Maleren, skuespilleren, iscenesetteren, var nå blitt dikteren.

Han hadde vært så oppslukt av sin kunstnergjerning at det ikke var blitt stor tid til overs for politiske interesser. Men da Vidkun **Quisling** sto frem med sitt sunde nasjonale program som en reaksjon mot de venstreradikale strømninger, var det som han våknet. Som så mange nasjo-

nalbevisste mennesker betraktet han bolsjevismen som en dødelig fare og han så med uro på den betenkelige utglidning som fant sted, ikke minst innen kunsten, hvor kulturbolsjevismen lot til stadig å få fastere fotefeste. Da vårt land ble hærtatt og de styrende rømte sin vei alt det remmer og tøy kunne holde og overlot folket til sin skjebne, var det for en god nordmann kun én ting å gjøre: å slutte opp om den nasjonale bevegelse for å bidra til å bringe vårt land best mulig ut av krisen. Med begeistring var han blant dem som flokket seg under Nasjonal Samlings banner. Han hadde kun forakt til overs for de redde som drev vente-og-se-politikken, alle dem som først ville være sikre på hvem som gikk seierrik ut av krigen før de tok standpunkt. Dette lureriet var hans natur fremmed. Den tanke at de superfor-siktige patrioter bak nedrullede gardiner senere skulle føre det store ord og endog også våge å se ned på ham, falt ham selvsagt ikke et øyeblikk inn.

Da felttoget mot bolsjevismen begynte i øst, varte det ikke lenge før han tok den fulle konsekvens av sitt syn. 56 år gammel meldte han seg som Kriegsberichterstatter og dro til fronten i forreste linje. «Folk og Land» har tidligere bragt noen av hans inntrykk. Var det ikke en idé for det modige og driftige forlaget Store Bjørn å utgi en samling av hans front-erindringer så disse kan nå ut til et forhåpentlig stort publikum?

At de venstreradikale så

på Nasjonal Samling med hat og benyttet den helvetesendte sjanse til å ødelegge de beste nasjonale krefter i vårt folk var noe vi snart skulle bli klar over, at rømlingene etter hjemkomsten hadde den ubegripelige frekkhet å sette seg til doms over dem som ble på sin post og slet seg ut i den fortvilte indre kamp mot okkupantene var også snart en kjensgjerning, men at så mange borgerlige elementer lot seg i den grad føre bak lyset av den smarte og hensynsløse propaganda at de glemte all anstendighet og selv den ringeste sans for fair play det er vel den største skuffelse vi noensinne har møtt i livet. Excessene i etterkrigstiden, fengslingene, den bevisste ruinerings av medborgere, den ville og beskjæmmende parodi som «rettsoppgjøret» var vil stå som en evig skamplott på dem som vi — kanskje naivt — ventet og trodde var gentlemen. Selvsagt er det s.k. «rettsoppgjør» i bunn og grunn ulovlig, noe som omsider åpent er blitt innrømmet fra Stortingets talerstol — til stor fortrydelse for dem som i det lengste forsøker å holde på myten om rettsstat, en myte som etterhånden er blitt såre frynset i kanten.

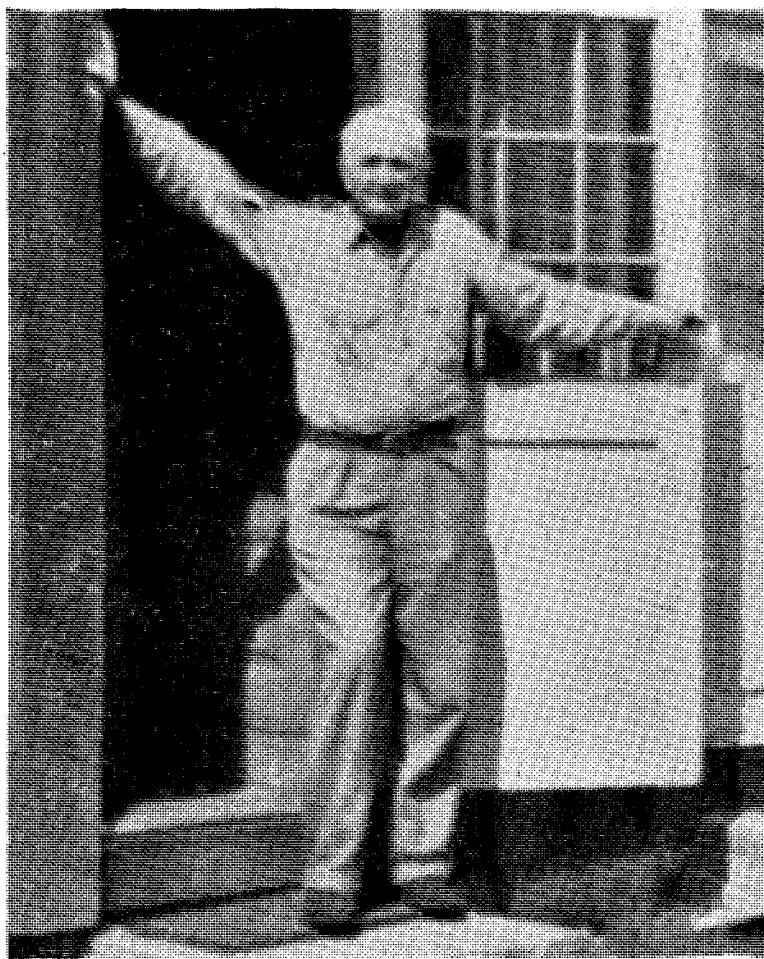
Fangeoppholdet på Ilebu med all sultingen og mishandlingen er for alle oss som overlevet det, et åpent sår i sinnet som aldri kan leges. Når vi imidlertid ser tilbake på det ikke utelukkende med bitterhet, så skyldes det de lyse stunder enkelte av medfangene skapte. Vår takknemlighet for disse lystreife i mørket samler seg kanskje først og fremst om Karl Holter. Han var utrettelig, alltid på ferde for å spre hygge og munterhet, alltid parat til å stive opp enhver som viste det minste tegn til å bukke under for nervepresset. Uforglemmelige er de «brakkefestene» som han krydret med saftige og spøkefullt drøye mannfolkshistorier. Skal vi forsøke å gjengi en av dem i en lett censurert form?

«Et reisende skuespiller-selskap var nådd frem til et avsidesliggende sted oppe i Nord-Finnland. Forestillingen ble gitt for fullt hus, og publikum fulgte spent med i handlingen.

Man var omsider nådd frem til stykkets klimaks da helten erobrer heltinnen. I en øm kjærlighetsscene sier han: «Jag kyssar din panna, jag kyssar dina øgon, jag kyssar dina läppar, jag kyssar din ...»

Da smalt det et ord fra salen, et såkalt «fult» ord, en folkelig betegnelse på en bestemt del av den kvinnelige anatomi.

Skuespillerne ble forban-

Karl Holter lot seg ikke kue av forfølgelse og motgang

Wollwebers terrororganisasjon - -

(Forts. fra side 5.)

de ordre til alle de små kommunistiske funksjonærer om å fortsette det illegale arbeide. De som ble arrestert fortalte etterhvert Gestapo om det hele. Men Wollweber lot seg ikke avskrekke. Han reiste omkring i Tyskland og bygget trass i alle farer opp sitt spionasje- og terrorapparat, det som innbragte ham æresbenevnelsen «verdens største sabotør».

Ernst Wollweber hadde årelang erfaring på dette område. Allerede som tyveåring var han medlem av det kommunistiske Spartakusforbund og i 1918 heiste han revolusjonens røde flagg. I Kiel, Wilhelmshaven og Bremen tilhørte han oppstandslederne. Moskva ble klar over hans evner og i begynnelsen av tyveårene lot det ham utdanne ved en skoleskole i undergrunns- og agentvirksomhet i Moskva. For senere å gi ham et skalkeskjul i virksomheten som rød agent, sørget det kommunistiske parti for at han i 1928 ble innvalgt i den preussiske landdag og i 1932 i riksdagen.

Efter nasjonalsosialistenes maktovertagelse i 1933 konsentrerte han etter ordre fra

Moskva virksomheten om det såkalte ISH, sjøfolkene og havnearbeidernes internasjonale fagbevegelse. Fra gammelt av gjaldt denne kommunistiske organisasjon som en av de viktigste. Den skjulte «kurerer» på skipene eller utga dem for matroser, overtok transporten av spionasjemeldinger eller anvisninger, satte i fredstid ved hjelp av streiker regjeringene under press og saboterte i krigstid felle militære transport. Og endelig muliggjorde den også gjennomføringen av terroraksjoner. Ernst Wollweber var den sterke mann i denne sjømannsorganisasjon, men han arbeidet bak kulissene. I en rapport fra SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich av 10. juni 1940 omtales virksomheten til Wollweber-agentene:

«Følgende sabotasjetilfeller må tilbakesendes til de kommunistiske terrorgrupper som er spredt over hele Europa:

16 tyske skip,

3 italienske skip,

2 japanske skip.

De to beste av disse skip ble helt ødelagt. Forbryterne forsøkte til å begynne med å ødelegge skipene ved brann, men da denne metode ikke alltid

garanterte fullstendig ødeleggelse, har de nylig begynt å arbeide med sprengstoff — — — De hadde sine hovedstøttepunkter i havnene Hamburg, Bremen, Danzig, Rotterdam, Amsterdam, København, Oslo (uthevet av oss), Reval og Riga.»

I utgave nr. 5 av den svenske publikasjon «Industria» for året 1952 heter det om Wollweberaksjonen i en vitneforklaring: «Hvert medlem av gruppen hadde minst ett dekknavn, og gruppen forføyte over tallrike kontaktpersoner, hemmelige skjulesteder og merkverdige metoder til identifisering. Brev og rapporter ble i alminnelighet bare skrevet med usynlig blekk. Det fantes instruksjoner om sabotasje- og sprengningsmetoder og om fremstilling av tidsinnstilte bomber og miner. Agentene lærte forskjellige koder og hver av dem visste at «kjøtt» og «svinestek» betød dynamitt, at en tidsinnstillet bombe ble kalt «finnekniv» og et medlem «fiskeskjell». Omgangsspråket var ikke alltid elegant, men klart og praktisk.

Elegant var derimot den metode hvormed Moskvaspionasjesentralen bragte Ernst Wollweber ut av klemmen etter at han i 1940 av en svensk rett var blitt idømt 3 års tukthus for spionasje og sabotasje. Den tyske riksregjering krevet ham utlevert, men Sovjetregjeringen kom den i forkjøpet, idet den hevdet at Wollweber var sovjetborger og var eftersøkt med stikkbrev for underslag av statsmidler. Svenskene utleverte «verdens største sabotør» til Sovjetsamveldet, hvor han ble overøst med belønninger. Likevel misslykkedes han altså i 1958 som minister for stats sikkerhet i den tyske østzone. Landsforræderen Ulbricht viste seg sterkere enn kollega Wollweber.

Det som imidlertid i første rekke har interesse for oss, er den rolle Wollwebers terrorist- og sabotasjeorganisasjon spilte i Norge. Når en tenker på det som foregikk her i landet under okkupasjonen, og i svært mange tilfeller med sjøfartsforhold som bakgrunn, kan man sannelig komme i den alvorligste tvil med hensyn til bakgrunnen og bakmennene for den meget lovpriste folkerettsstridige sabotasje- og terrorvirksomhet i Norge. Var det Wollweberorganisasjonen, organisert av Moskva, som sto bak meget av det som idag skildres som patriotisk heltesaga? Ett er iallfall sikkert. Det må forekomme ethvert anstendig menneske meningsløst at den tyske Ges-

Relator

Sovjetsoldat -

(Forts. fra side 4.)

get jeg meg alene på scenegulvet idet jeg utførte harens forskjellige bevegelser. Snart kom det inn fra hver sin side et par jegere. Men istedet for gevær som tyskerne hadde hatt på jakturen var disse jegere utstyrt med pil og bue. Buen var en simpel stokk bøyet i en bue og fastholdt med en snor i stokkens to ender. De foretok noen bevegelser som om de ville skyte på dyret mens jeg fortsatt galopperte rundt om på scenen og foretok av og til noen bevegelser som skulle foregi at den stakkars haren var blitt skremt. Med ett fikk jeg tilfeldigvis øye på den tyske generalen som hadde skjennet meg hareskinnet. Han satt med sine nærmeste offiserer på forreste benk og de fulgte med stor interesse mine beskjedne prestasjoner. Hareskinnet hadde jeg skåret opp i flere deler og bunnet noe av skinnen om hodet, andre deler på armer og ben som tegn på at det hele skulle være en imitasjon av haren. En mørkeblå sportsbukse var alt jeg hadde på meg av klær. Ellers var jeg helt naken. En av jegerne kom nu nærmere hen til meg og lot som han skjøt på meg. Så gjaldt det for meg å late som om jeg var blitt truffet i benet. Jeg hoppet haltende omkring og stanset av og til brått ved siden av at jeg kastet med hodet hit og dit. Jeg forsøkte å halte under mine formentlige harehopp og beveget armene ustans-

taposjefen i Norge, Reinhard, idag — et kvart århundre etterpå — skal stilles for retten tiltalt bl. a. for å ha drevet «motterror», mens terroristene som gjennom sin terror og sabotasjevirksomhet foranlediget motterroren går fullstendig skuddfri! Nu ber vi både våre meningsfeller og andre lesere av dette blad om ikke å misforstå oss. Vi nærer absolutt ingen sympati for den tyske Gestaposjef og hans virksomhet i Norge. Men rett skal være rett. Det er ingen grunn til å godkjenne — for ikke å snakke om lovprise — terrorvirksomheten på den annen side, mens Reinhard dømmes for sitt svar på den. Konsekvensene av at Reinhard settes under tiltale med utstrakt assistanse fra det offisielle Norge må være at det nu settes igang etterforskning og rettsforfølgelse også når det gjelder de mord som ble begått av de på den andre siden, enten det dreier seg om direkte Wollweberagenter eller borgerlige kolleger.

lig opp og ned, frem og tilbake idet jeg tilpasset mine bevegelser sangkorets skiftende rytmer. Jeg følte hvordan jeg anstrengte mine kroppsmuskler på det kraftigste for det var en meget krevende dans jeg bare få ganger hadde utført tidligere. Det syntes som om folk nede i salen hadde forstått dette for de fulgte spent med under hele dansen. Så falt jeg ned mens jeg gjentatte ganger forgjeves forsøkte å reise meg for tilsist å rulle kroppen litt frem og til siden for endelig å foregi den fullstendige død.

Anne Pavlova skal ha utført på en uforlignelig måte «Svanens død». Jeg tør ikke med bestemt påstå at jeg utførte harens død på samme uforlignelige måte og med samme gratie. Om lederen av den russiske ballett i utlandet Dzagileff hadde bivånt «Harens død» utført av meg og hadde satt i en skoggerlatter, ville jeg mer enn gjerne ha tilgitt ham. Det avgjørende for oss krigsfanger var at vi hadde hevet festarrangementet så noenlunde, og dermed var vi fullt tilfredse.

Idet jeg selv med mine medopptredende holdt inne og sto aldeles tause på scenen, var det som om publikum plutselig våknet opp og ga tilkjenne sin tilstedeværelse ved en voldsom applaus som brøt løs like før teppet gikk ned. Tilskuerne trampet med benene og ropte bravo, mens det tyske orkester på behørig måte ga sin touche hver eneste gang vi dansere ble fremkalt for å gi vår takk tilkjenne overfor tilskuerne. Det hjalp ikke hvor mange ganger teppet gikk opp og ned. Om det var tysk sentimentalitet over lille harepus' bedrøvelige død eller vår efterligning tør jeg ikke ha noen formening om. Men publikum ga seg ikke før vi hadde opptrådt ennu en gang med den slitsomme dansen, som vi dramatiserte så godt vi formådde det.

—o—

Løssalget av FOLK OG LAND

gjør vi våre lesere og venner oppmerksom på. Vi bringer jevnlig en liste over utsalgsstedene, deriblant en del Narvesen kiosker. Da det er av betydning for å kunne opprettholde ordningen med Narvesen at det også er omsetning av bladet i kioskene, ber vi våre lesere om å gjøre det kjent for flest mulig at bladet kan kjøpes i løssalg og hvor.

Krigføringsproblemet - -

nen, IV, art. 35)²⁾, bl. a. fordi muligheten av sådan aksjon var avhengig av deltagelse av personell som ved kapitulasjonsavtalen var forpliktet til ikke å delta i kamp mot Tyskland for krigens varighet.

²⁾ Oppenheim sier (i «International Law» II, 5. utgave, § 230): «At kapitulasjoner samvittighetsfullt må holdes er en gammel sedvanerettsregel, senere fastslått i Haagerkonvensjonens art. 35». Side 433: «En hvilkensomhelst handling (any act) i strid med en kapitulasjon ville bety (would constitute) et internasjonalt rettsbrudd (delinquency) hvis en krigførende regjering ga ordre hertil, en krigsforbrytelse (war crime) uten slik ordre.» Videre at effektiv okkupasjon betyr krigsopphør, hvis det ikke lykkes det tapende lands armé å komme seg over til allierte land og fortsette krigen derfra. Det er ikke nok at statsoverhodet og flere eller færre enkeltmenn kommer over. Det må være de regulære stridskrefter (the troops of the land). «At det for-drevne statsoverhode protesterer og fastholder sine rettigheter, har like liten betydning som mulige protester fra nøytrale staters side. Slike proklamasjoner kan muligens få politisk betydning for fremtiden. Rettslig er de betydningsløse.»

Sådan avtale- og konvensjonsbrudd vill være i prinsipiell uoverensstemmelse med regjeringens eget direktiv i 1940/42 om å unngå folkerettsstridige handlinger³⁾, såvel som i strid med folkeopinionen og den innstilling som de hjemmeverende myndigheter (hvoriblant Stortinget) og ledende kretser hadde tilkjennegitt på utvetydig vis.

³⁾ Nygaardsvold i radio, sept. 1942: «Under de rådende forhold retter jeg en inntrengende appell til alle om å avholde seg fra aksjoner som ikke tjener noen fornøftig hensikt, men bare vil føre til skjerpet terror . . . Regjeringen har konsekvent inntatt denne holdning, og vi er fullt overbevist om at alle ansvarlige kretser i Norge er enige i den . . .

Regjeringen ber alle landsmenn om å holde fast ved den linje som

hittil har vært fulgt og unngå enhver ubesindig opptreden, som bare vil bringe gode nordmenns liv og hele vår nasjonale sak i fare.» (Brandt II, 84—85).

De således foreliggende direktiver var i samsvar med Norges nasjonale æresforpliktelser etter Haagerkonvensjonen. De kunne ikke forutsettes å ha «dobbel bunn», men måtte oppfattes som uttrykk for en korrekt og ansvarsbævisst innstilling fra regjeringens side.

Med hensyn til den formelle side av saken må gjenopptagelse av statlig krigføring uansett rettsgrunnlaget ifølge Haagkonvensjonen finne sted fra bestemt tidspunkt og offisielt notifiseres fremmede makter. Noen sådan formell tilkjennegivelse fra den norske eksilregjeringens side foreligger overhodet ikke.

Eksilregjeringen var forøvrig ikke anerkjent som representerende Norge i forholdet til forskjellige utenlandske regjeringer, og kunne således ikke regne med at eventuell notifisering ville bli tatt ad notam. Sovjet-Samveldet avbrøt således den diplomatiske forbindelse 8. mai 1941 og gjenopptok den først senere s. å. Sverige reetablerte den diplomatiske forbindelse — som kom i ulage etter invasjonen — først i juni 1943.

Fjæren — —

(Forts. fra side 1.)

len amerikansk glans er den stakkars fjæren blitt til fem fete jubileumshøns.

Arme mennesker som må dikte seg til heroisme og røverhistorier for å jubilere.

Obs.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Collettsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær.

Møtetid kl. 19.30.

Vask, maling,
tapetsering,
mønstermaling

RIMELIG

1. KLASSES FAGMANN

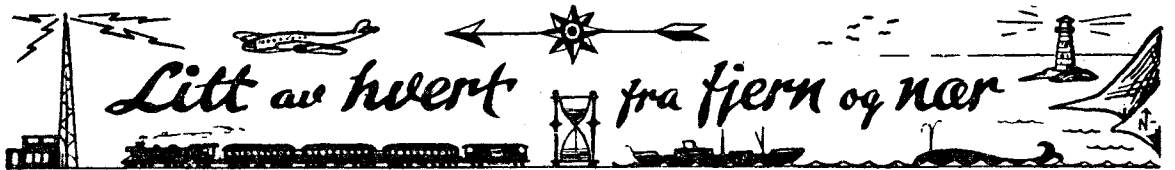
— Telefon 26 55 30 —

Har De fornyet
abonnement for 1967?

Månadsbladet
FRIHUG

Frisinna tidtrøyt- og opplysningsblad. Fritt ordskifte om NS, rettsoppgjøret m.m. Fylgjetongar om Hunzafolket, Jack London (ill.), sjøromanar m.m. Årspris kr. 25,—.

Postgiro for bladv. 80 821.
Utgjevar: Erling Seim, Kinn

ALLTID BEREDT!

DAGBLADET er som kjent alltid beredt til å slå et slag for meningsfriheten — iallfall når meningene er overensstemmende med bladets og helst dreier seg om homoseksualitet og pornografi. Det kniper derimot på andre områder. Iallfall satte bladet nylig igang en stor hetsaksjon fordi en mann hadde forært Kvefjord folkeboksamling 2 eksemplarer av Ralph Hewins bok, der som kjent ellers selges fritt i hele Norges land! Biblioteksfolkene skvatt naturligvis til å begynne med og avga alleslags idiotiske uttalelser. Og vi skal ikke bebreide dem det, nesten alle bøyer unna for truselen om å bli hengt ut i DAGBLADET blant alle preventivannon-sene og annonsene for dansk og svensk pornografi. Imidlertid kom da folkeboksamlingen styre sammen og mannet seg med to mot en stemme opp til å motta den farlige gave. Og beundringsverdige nok har både Tromsø bibliotek og Deichmanske bibliotek stått offentlig frem og bekjent at de på eget initiativ har anskaffet boken. Så det er nok storveies med meningsfriheten trass i DAGBLADET og dets åndsfeller!

BRANDTS DEPARTEMENT VIL HA HESS LØSLATT

Statssekretær Schütz i det vesttyske utenriksdepartement har meddelt at bundesregjeringen nu endelig har satt seg isving for å oppnå frigivelse av Rudolf Hess fra Spandauerfengslet.

RØDT VIDUNDERVÅPEN

Telegrammene melder at det stadig er konflikter langs grensen mellom Kina og Sovjet, og russerne har måttet forsterke sine vaktposter. Men så har da også de røde kinesere tatt ibruk et hittil uhørt våpen. De trekker ned buksene og viser frem bare blanke til de røde brødre på den annen side av grensen. De russiske kamerater svarer med å holde frem Maos bilde mot de blanke akterdeler.

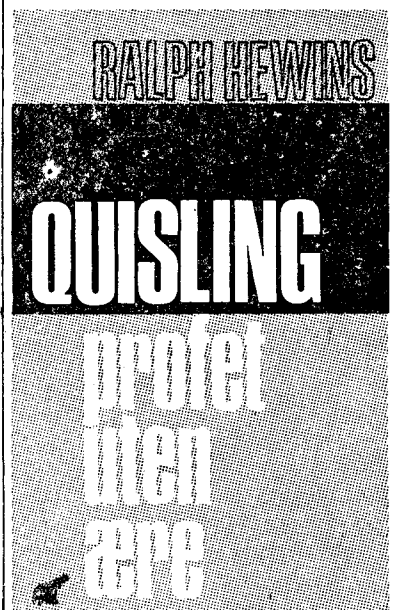
FARLIG STOFF!

Enda reddere enn DAGBLADET og bokhandlerne synes å være for boken til Ralph Hewins er nok det stolte tyske nydemokrati for Hitlers «Mein Kampf». Noe som jo er nokså utrolig siden det stadig fremholdes hvor tåpelig og avslørende denne bok er. Etpar spanske forlag

hadde ervervet seg en gammel rett til å utgi spanske utgaver, og hadde også under utgivelse slike utgaver nu, men så kjøpte Bundesregjeringen opp rettighetene og fikk stoppet det farlige stoff. Billig ble det nok ikke og redslen må sannelig være stor når det kastes så mange penger i et land som trues av finansielle vanskeligheter slik som Bundestyskland.

DEN UDØDELIGE!

Ellers synes Hitler å være udødelig ikke bare i sine skrifter og åndelige efterlatenskaper, men rent fysisk sett. Iallfal forsikrer nu den franske forfatter Roger Belpy i en bok «Les loups vont par deux» at det var en dobbeltgjenger av Hitler som skjød seg i Rikskanselliet. Navnet oppgis til Streicht. Hitler selv oppholder seg sammen med Bormann i Argentina, Egypten eller et slikt sted. Kanskje til og med i Norge? Men så farlig kan vel ikke åttiåringen være lenger.

400 sider,
illustrert, heftet kr. 20,—

STORE BJØRN

Bestun, Oslo

Boken kan bestilles i FOLK OG LANDS BOKTJENESTE, (postgiro 164 50). I tillegg til prisen kommer forsendelsesporto med kr. 1,30. Skal boken sendes i oppkrav kommer oppkravsgebyret i tillegg.

ULBRICHTS SKREDDER FORTELLER

Ulbrichts skredder har nu også stukket av vestover og har etwas å berette. Proletarherskeren i sovjetsonen har anskaffet en temmelig kapitalistisk garderobe, sier skredderen. Han har 14 dressser og 7 frakker. Tøyet ble hentet fra den amerikanske sone av Tyskland. Derfra kom også det uttall av sko som hørte til utstyret.

I BUR GJENNOM ACCRA

Yndede foredragsholdere i Studentersamfundet i Oslo var for noen år siden de nære medarbeidere til den styrte ghanesiske diktator Nkrumah. Studentene langt tilvenstre håpet antagelig å kunne lære sant demokrati av disse afrikanske herrer. Det vil da kanskje interessere dem å høre hvorledes det går for seg i dette mønsterlandet, som nu skal være blitt enda mere demokratisk. Nkrumahs sikkerhetssjef Boye Moses er blitt knepet og ble transportert gjennom hovedstaden Accra i et bur. Og imens skrek alle demokratene — slik som deres herværende kolleger skrek i 1945 — «Drep ham!»

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementpriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia
Utlendet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,—.

Bruk postgironr: 10 450.

Utgiver A/S Folk og Land
Viking Boktrykkeri